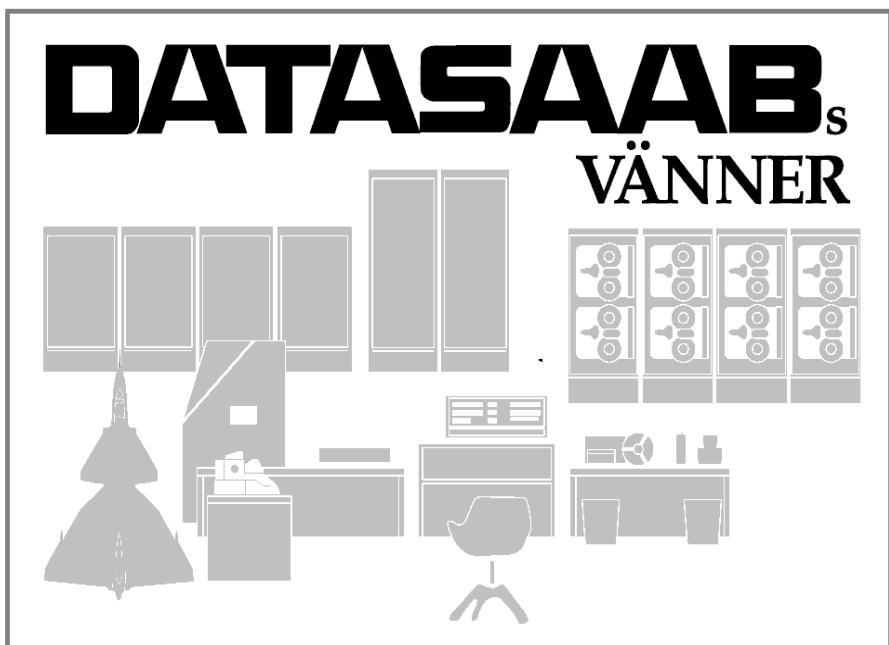

MEMLEMSBLAD

Datsaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordförande har ordet - sid 2

Verksamhetsberättelse - sid 2

Ekonomirapport - sid 4

Revisionsberättelse - sid 5

Budgetförslag - sid 5

Valberedningens förslag - sid 6

Datsaab - en återblick - sid 7

Email från USA - sid 8

Datsaab - vad som egentligen hände - sid 9

Börje Langefors in memoriam - sid 11

NR 1 - FEBRUARI 2010 - ÅRGÅNG 17

Utgivare: Lennart Pettersson, tel 013-662 83, email lenp@algonet.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email s.jarkelid@comhem.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Årenprisivägen 36, 585 64 LINGHEM

Hemsida: <http://www.datsaab.se>

Ordförande har ordet

Ja så nalkas ett nytt årsmöte igen, vilket dominerar årets första medlemsblad.

Vad som skedde i föreningen under 2009 framgår av årsberättelsen, tidigare medlemsblad och vår hemsida. En av 2010 års händelser är att vi varit i Vrigstad och plockat ner utställningen och fraktat bankterminalen till Linköping.

I övrigt fortsätter våra tisdagsträffar som vanligt och träffar i det datahistoriska nätverket. Och närmast ser jag fram mot att få träffa er på årsmötet, och sen vid vår vårutflykt. Till dess: Ha det bra!

Lennart

Verksamhetsberättelse för Datasaba Vänner

verksamhetsåret 01/01 2009 - 31/12 2009

Allmänt.

Styrelsen har under året haft 4 möten. Föreningen har nu 190 medlemmar.

Samarbetet med Stiftelsen Bankhuset i Vrigstad resulterade i en utställning, som öppnades 1:a mars och var öppen till 1 november 2009. Utställningen, som har besökts av 1500 personer under året, hade temat: **Handelns och pengarnas historia från hedenhös till år 2100.**

Vad som tilldragit sig i övrigt redovisas under resp. sektion.

Dokumentationssektionen.

En rad dokument, som lånats från arkivet i Vadstena i samband med arbetet på Vrigstadutställningen har återlämnats.

Göran Ekelund

Informationssektionen

Under verksamhetsåret har 4 medlemsblad givits ut. Följande medlemmar har bidragit med artiklar: Tord Jöran Hallberg, Ben Wikman, Tore Mårdh, Ole Martin Eliassen, Viggo Wentzel, Bernt Magnusson, Reino Florén, Bengt Magnhagen, Rune Nyman. Ordförande Lennart har medverkat i samtliga nummer.

Redaktör: Sven-Erik Järkelid

Seniorsektionen

Årsmötet 2009 genomfördes med 20 medlemmar närvarande och där Heike Bergsten berättade och demonstrerade hur man kan använda gratisprogrammet UBUNTU/Linux på äldre PC.

Under 2009 gjordes en vårutflykt. Den gick i maj med egna transportmedel till Västervik med 21 intresserade. Vi gjorde en guidad stadsrundtur, besökte Wimmerströmska gården samt Ljusstöperiet på Gränsö.

På hösten i oktober gick utflykten till Örebro, Karlskoga och Nobelmuséet. Vi besökte Örebro och Wadköping där vi fick en guidad visning. Därefter for vi till Karlskoga och Nobelmuséet där vi fick en fantastisk presentation av Alfred Nobel gjord av skådespelaren Peter Sund.

I december intog 40 glada vänner det sedvanliga julbordet i Vagnhallen Fontänen. För underhållningen svarade Linköpings lucior i stället för Mjölby-Frasse som kastade in handsken pga en dålig hals.

Rolf Hultqvist

Hemsidan 2009

Antalet besök på vår hemsida har under 2009 legat ganska stabilt på ca 4000 per månad, toppat av september och oktober med drygt 5000 besökare.

Besökarna stannar i genomsnitt ca 15 minuter och hinner läsa ca fyra sidor.

Innehållet på hemsidan växer stadigt.

I början av året återspeglades den uppmärksammade bankutställningen i Vrigstad med både referat och tidningsklipp ur Smålands-Tidningen.

Det först numret av Mjärdevis kvartalsmagasin "Connect" innehöll en artikel om "Mr Datasaab" d.v.s. Viggo Wenzel. Artikeln finns inlagd som länk på hemsidan.

I juni efterlyste Lasse Nielsen de affischer som Datasaab tog fram under 70-talet. Ett mail-utskick gav så småningom napp. P.O. Ekman hittade dessa vid en röjning och affischerna kan nu beskådas och laddas ner från hemsidan.

Under eftersommaren gjordes ett riktigt fynd när en person från Flygvapenmuseét hörde av sig och undrade om vi ville ta över en SAAB-film som bl.a. innehåller avsnitt om Sara, D2 och D21. Det vil- le vi förstås och filmen, som nu ligger på Youtube, kan nås via hemsidan.

Under hösten skickade Rune Nyman, som nu bor i Falkenberg, två artiklar där han spekulerar över varför det gick som det gick för Datasaab.

Reino Florén lyckades utverka ett förmånligt Senior-medlemskap för oss i Dataföreningen. Vi kan bli medlemmar för mindre än halva ordinarie priset, och utnyttja alla förmåner. Hur det går till be- skrivs på hemsidan.

Året avslutades med Bengt Magnhagens referat från julfesten den 9 december.
Välkomna in på <http://www.datasaab.se> !

Webmaster / Heike Bergsten

Musei- och förrådssektionen

I början på år 09 så var vår verksamhet inriktad på att få till en utställning i Vrigstad.

3 feb 09 så åkte vi med bil och släpkärra till Gamla Bankgården i Vrigstad.

På släpkärran hade vi bl.a. en bankmöbel ifrån sparbankstiden runt 1980 med en D5-utrustning.

Övrigt material som skyltar med smarta informativa texter och fotografier fanns på plats klara att sättas upp.

Den 23 feb var vi i Vrigstad igen och då satte vi föremålen på rätt plats.

Utställningen blev en resa i tiden på ca 40000 år som handlar om handel och pengar förr och nu.

Utställningen invigdes söndagen den 1:a mars.

DSV bidrog till utställningen med skyltar som innehåller texter och bilder dessutom föremål som bankarbetsplats osv. och naturligtvis med kunskap om Handels och Pengarnas historia.

En bankmöbel finns klar för ev. utställning på ITceum

Registrering av föremål som finns i hobbylokalen pågår parallellt med insamlingen av historiska program.

Planering för att få till något fotocollage på tidigare verksamheter inom DSV pågår.

Weimar Sandell

Distribution

52st böcker har avyttras därav:

25st utlagda vid utställningen i Vrigstad.

25st (5st bokpkt. varav 1st ersättn.lev.till Kalifornien)

2st (separata)

Lennart Karsberger

Styrelsen

EKONOMIRAPPORT, DATASAABS VÄNNER, VERKSAMHETSÅRET 2009

BEHÅLLNING	2009-01-01:	Kr:		
	Portoförskott		1 677,92	
	Kassa:		1 188,90	
	Handelsbanken:		128 995,42	
	SUMMA:			131 862,24

INKOMSTER:				
	Medlemsavgifter:		19 850,00	
	Boksektionen:		1 504,00	
	Drift, allmänt:		0,00	
	Informationssektionen:		0,00	
	Klubbsektionen:		11 780,00	
	Hemsidessektionen:		0,00	
	Museisektionen		0,00	
	Diverse, bl. a. räntor:		39,00	
	SUMMA:		<u>33 173,00</u>	

UTGIFTER:				
	Medlemsavgifter:		0,00	
	Boksektionen:		0,00	
	Drift, allmänt:		2 001,50	
	Informationssektionen:		8 859,50	
	Klubbsektionen:		20 387,00	
	Hemsidessektionen:		4 150,00	
	Museisektionen		3 099,00	
	Diverse ,bl. a. räntor:		0,00	
	SUMMA:		<u>38 497,00</u>	

FÖRÄNDRING: -5 324,00

BEHÅLLNING	2009-12-31			
	Portoförskott		5 177,92	
	Kassa:		-237,60	
	Handelsbanken		121 597,92	
	SUMMA:		126 538,24	<u>126 538,24</u>
	Balans, bokprojektet:		-32 213,55	

KOMMENTAR:

190 medlemmar har erlagt medlemsavgift för året 2009
Portokostnader för bok- och informationssektionen debiteras räkenskapsåret 2010.
Kostnader för julfesten 2008 har debiterats räkenskapsåret 2009.

Björnsäter 2010-02-14

O M Eliassen. (Kassör)

Birgitta Ranada (Revisor)

Göran Wahlström (Revisor)

REVISIONSBERÄTTELSE

Undertecknade, som av föreningen vid ordinarie årsmöte utsetts att granska räkenskaper och förvaltning för år 2008, får efter fullgjort uppdrag avge följande revisionsberättelse.

Vi har granskat föreningens räkenskaper och gått igenom protokoll och andra handlingar, som lämnar upplysningar om föreningens ekonomi och förvaltning. Räkenskaperna är förda med ordning och noggrannhet. Inkomster och utgifter under året samt föreningens ställning vid verksamhetsårets slut framgår av bifogade underlag ur räkenskaperna.

Då det under revisionen inte framkommit anledning till anmärkning, tillstyrker vi att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen under verksamhetsåret 2008.

Linköping 2009-01-19

Birgitta Ranada

Göran Wahlström

Av föreningen utsedda revisorer

Budgetförslag för Datasaaabs Vänners verksamhetsår 2010

Inkomster:

Medlemsavgifter SEK 19'000

Utgifter:

Drift SEK 2'500

Informationssektionen SEK 10'000

Kontaktsektionen SEK 2'000

Hemsidessektionen SEK 3'500

Museisektionen SEK 10'000

SEK 28'000

Underskott SEK 9'000

Underskottet föreslås finansieras med fonderade medel. Styrelsen söker årsmötets mandat att om nödvändigt höja medlemsavgiften för 2011 till maximalt Kr 150.

Valberedningens förslag till ledamöter/funktionärer för 2010.

Ledamöter för 2 år

Sekreterare:	Göran Wahlström	Nyval
Kassör:	Ole Martin Eliassen	Omval

Ledamöter för 1 år

Arkivsektion:	Göran Ekelund	Omval
Seniorsektionen:	Rolf Hultqvist	Omval
Informationssektionen:	Sven-Erik Järkelid	Omval
Distribution:	Lennart Karsberger	Omval
Hemsidessektionen:	Heike Bergsten	Omval
Förrådsansvarig:	Weimar Sandell	Omval
Koordinator mot IT-Ceum:	Tord Jöran Hallberg	Omval
Historiska nätverk/samverkan Dataföreningen	Reino Florén	Nyval

Revisorer för 1 år:

Birgitta Ranada	Omval
Nils Hellström	Nyval

(Ordförande Lennart Pettersson är vald på två år och kvarstår)

/Valberedningen
Göran Löf och Kjell Johansson

Datasaab - en återblick

Har ni funderat på varför Datasaab såldes och så småningom avvecklades helt och hållet? Som vanligt var det i grunden en hel del olika saker som spelade in i de olika besluten; brist på tilltro att man någonsin skulle uppnå en anständig lönsamhet var kanske den främsta orsaken. Men en stor osäkerhet om hur marknaden skulle utvecklas och faktiskt ta sig ut i framtiden. Det var nog bara vi som arbetade med datorer som förstod vilken utveckling som låg framför oss, ja kanske inte ens vi kunde föreställa oss den kommande nästan explosiva utvecklingen med en datoranvändning snart sagt överallt och använd av nästan alla. Varför gick det som det gick?

Den svenska statens bristande intresse

Först hade vi att tampas med en ovillig regering när det gäller den som vi kallade "den tunga linjen". Runt om i Europa hade varje regering, som vanligt åtminstone vid den här tiden, (exempelvis i Frankrike) satsat stora pengar i utvecklingen av en dataindustri.

Många samtal med exempelvis fransmännen ledde inte fram till något konkret. Med i samtalet var dessutom såväl tyska (Siemens) och engelska (ICL) firmor, hypotesen som skulle testas var att kunna bilda ett europeiskt databolag för att kunna få en slagkraftig motståndare till i första hand IBM. Vi deltog i samtalen, var mycket välkomna ända tills det blev uppenbart att några extra resurser kunde vi inte ställa upp med i form av statliga pengar för att stärka utvecklingsresurserna i ett tänkt gemensamt projekt/företag. Från den svenska statsmakten var man helt kallsinnig.

Av vår intäktsbudget kunde vi inte av egen kraft anvisa/investera mer än på sin höjd 10-20 procent till produktutveckling och det gav tyvärr en för mager utvecklingsbudget även om vi hade en mycket skicklig utvecklingsavdelning och bra produktionsavdelning inom Datasaabs väggar. För en godtagbar ekonomisk bild, som vännerna i Tannefors och koncernens styrelse kunde acceptera, skulle vi egentligen inte spendera mer än c:a 5%, men behovet var större och någon större försäljning kunde vi knappast inte räkna med. Ekvationen var olösbar och någon förbättring vad gäller ekonomin kunde vi inte utlova! Våra främsta konkurrenter hade en utvecklingsbudget som var större än hela vår omsättning.

Samarbete enda framkomliga vägen

Ett samarbete i någon lämplig form och omfattning var kanske en väg att vandra. Vad hade vi att erbjuda i ett eventuellt framtida samarbete? En hyfsad marknadstäckning åtminstone i Norden, moderna och bra (men kanske var vi något begränsade) vad gäller produktportföljen och en bra organisation med bra personal. Skral ekonomi som vi kunde "gömma" bland andra resultat och inom koncernen. Vi kunde alltså inte se oss själva som en kugge i ett europeiskt samarbete eftersom vi hade förstått att utan en större hemgift att bidra med var vi inte särskilt välkomna. Ett samgående med någon stor aktör som ex. IBM var inte heller så intressant, IBM tyckte dessutom att vi var för små och knappast skulle ge dem något som man inte kunde uppnå i egen regi. Men vi pratade med dem. Alltså återstod inte mycket annat än att söka en lämplig giftaspartner i gruppen utanför företagen i Europa och marknadsledaren IBM.

Vi tänkte och vi letade och så småningom bestämde vi oss för att tala med Sperry Univac och Burroughs. Numera är man ett bolag med namnet Unisys men på den tiden arga konkurrenter. Men att man skulle fusionera en dag visste vi förstås inte.

Det slutliga valet blev ett samgående med Sperry Univac. Efter långa och devis ganska besvärliga förhandlingar bildades ett knippe nya säljbolag för att arbeta på den nordiska marknaden och slåss med framför allt IBM och det gjorde man rätt framgångsrikt. Var nu detta en räddning för alla som hade vikt sitt liv åt stora datorer? Förmodligen.

Alternativet skulle med all säkerhet ha blivit en avveckling som förutom alla praktiska bekymmer hade fört med sig stor risk för skadestånd gentemot Datasaabs kunder, personal och kanske också andra intressenter. Många flyttade sina arbetsplatser till det nybildade SAAB-Univac. Några stannade kvar och utvecklade/producerade allt som så småningom innefattas i det som blev kvar; bl.a. lätta linjens produkter och terminaler. Den svårlösta ekvationen med Datasaabs tunga, stora datorer löstes nog på ett ganska bra sätt.

SAAB-Scantias dilemma

Och så några tankar om ett grundläggande bekymmer och alternativ som påverkade utgången på ett allvarligt och bestämt sätt.

Inom koncernen fanns två ekonomiskt välmående divisioner; Scania (lastbilar) och Flyg. En bildivision som vid den här tiden lovade gott och sysselsatte många medarbetare och så Datasaab som var spännande och lovade också gott, men befann sig i en expansionsfas som krävde stora investeringar i såväl produktutveckling som i marknadsföring. Det skulle kosta en hel del pengar/investeringar och man bedömde inom koncernens ledning att personbilssidan var mindre riskfylld och skulle behöva betydligt mindre kapital än Datasaab i framtiden. Man gjorde med andra ord den bedömningen att huvudparten av de resurser som man kunde tänka sig och hade råd att avvara borde satsas på bilsidan. Genom den så småningom genomförda avvecklingen av personbilsoperationen (först till Investor och sedan till GM) var huvudvärken ironiskt nog ur världen.

Om Datasaab skulle ha utvecklats bättre än bildivisionen får vi aldrig veta, men några saker kan vi nog tillåta oss att tycka i alla fall.

Avvecklingen av den tunga linjen gick trots allt ganska bra och blev ekonomiskt en riktigt bra affär för SAAB-Scania. Övergången till lätta linjen var klok och framsynt. Men Inblandningen av vännerna på Ericsson, som skedde så småningom, var inte så lyckat. Men kanske ofrånkomligt..... Konsumentprodukter, som numera också datorer skall räknas till, har väl aldrig varit Ericssons starka sida.

Det var slutligen rätt svårt att föreställa sig dagens PC-tillväxt och inblandningen i nätverk av servrar och sådant. Det är naturligtvis svårt att veta om Datasaab någonsin hade kunnat spela med i dagens datorliga och delta helt och fullt i den högsta divisionen. En lustighet är ju att man idag pratar om "cloud computers" som framtidens stora möjlighet att nå marknadsframgång. Naturligtvis har datorerna blivit snabbare, lagrar mer data o.s.v. men vi brukade kalla fenomenet för servicebyrå. Och på den marknaden var vi rätt duktiga och hade ett riktigt hyfsat produktutbud.

Men en sak vet vi säkert; att utveckla och sälja bilar är mycket svårt och ganska dyrbart.

Falkenberg november 2009

/ Rune Nyman

Den 8 januari i år anlände nedanstående email från USA

Hej Datasaab.se -

[Ursäkta min engelska, men min svenska är ganska dålig.]

I ran across your website and wanted to drop you a note complimenting you on very nice job. Interesting and well organized. Thank you for taking for preserving the history of and information about an important computer system manufacturer. We here in Silicon Valley sometimes forget about the important and ground-breaking achievements of others outside California (and the U.S.).

I visited IT-Ceum in Linköping a couple years ago. I hope to make a another visit when they have moved into their new home. If you ever find yourself in Silicon Valley it would be great to have you visit the Computer History Museum in Mountain View California.

Cheers,

Lee Courtney

2124 Ashton Avenue

Menlo Park, CA 94025

Datasaab – vad som egentligen hände, del II

Det blev alltså bilsidan som fick investeringarna och inte datorerna. Fel eller inte, det var nog förståeligt om man tar i beaktande tidens förutsättningar och kanske framförallt om man funderar lite över hur man såg på vad som rimligtvis borde och kunde hända i framtiden. Datorer var främmande och i många fall skrämmande fåglar. Vi hade att ordna och helst också lösa en svår ekonomisk ekvation: behövligen utvecklingskostnader i relation till hur många kronor vi kunde tjäna. Den snabba tekniska utvecklingen tillsammans med alla krav från en allt mer krävande marknad gjorde ekvationen med tiden allt mer svårlöst och någon hjälp från någon yttre källa med gott om riskvilligt kapital fanns inte att tillgå.

Den marknad som vi kunde bearbeta var helt enkelt alltför liten även om vi hade duktiga säljare som faktiskt lyckades riktigt bra på de valda delarna av marknaden och att investera i en bredare marknad, kanske då i första hand Väst-Europa, hade vi inte råd och uthållighet till. Dessutom förskräckte spåren. Om man tittade sig omkring hade inte så värst många företag lyckats. Det räckte faktiskt att studera konkurrenterna lite noggrannare.

Vad fanns det för tänkbara partners/konkurrenter

De flesta europeiska försöken hade misslyckats rätt katastrofalt. Exempelvis i England där Ferranti hade byggt sina Orion och Atlas-datorer, tekniska underverk kanske men ekonomiska katastrofer. I Manchester där man tillverkade de här monstren kunde man t.ex. få se riktig multiprogrammering, som inte begreps av så värst många, och man hade också, för att ta ännu ett exempel, kommit på en metod att föradressera magnetband som alltså nästan kunde fungera som dagens skivminnen. Kom ihåg att detta var på 60-talet!

Ett annat exempel. I Frankrike hade man genom en massiv statlig insats skapat en avancerad datortillverkare som, om jag minns rätt, brukade kallas C2I; om man någon gång levererade en fungerande dator minns jag inte men ambitionen var det inget fel på. Och ni kommer väl ihåg Bull, rätt duktiga så länge man byggde sin verksamhet på datorer från RCA och GE/Honeywell, alltså amerikanska produkter. Både Bull och LM Ericsson sålde lustigt nog RCA 301 under egna namn under 60-talet. På LM Ericsson kallade vi den ICT 1500 och den kom till Sverige via England/ICT. Men någon fransk inhemsk datorindustri blev åtminstone ekonomiskt inte någon större framgångssaga. Det var egentligen bara ICT/ICL som gick i land med uppgiften att utveckla och marknadsföra dataprodukter i någon större omfattning, men så kom man från ett gediget hålkortskunnande.

Inte heller i Tyskland fick man någon vidare ordning på hur man skulle forma sin datorindustri. Siemens prövade lyckan men inte blev det någon vidare fart på detta gigantiska företags fumliga försök. Det var egentligen först med skapandet av Nixdorf som man fick en industri i Tyskland värt namnet.

Vi förde rätt långt gångna förhandlingar med C2I, ICL och Siemens som tyvärr (eller kanske tack och lov) inte ledde till något konkret resultat.

I USA hade däremot några företag lyckats riktigt bra, naturligtvis framför allt IBM. Men också några andra bland dem Sperry Univac och Burroughs. Många hade också misslyckats rätt grundligt t.ex. CDC, som jag själv tyckte var en av de intressantaste leverantörerna. Vid ett besök på deras huvudkontor kommer jag speciellt ihåg en liten och i detta sammanhang mycket obetydlig sak: namnskyltarna utanför huvudkontorets kontorsmoduler bar oftast ett namn som klingade helsvenskt. Förklaringen var naturligtvis enkel; huvudkontoret låg i Minneapolis/Minnesota som är en gammal svenskbygd.

Men nästan alla större företag i USA försökte nog bli en spelare på denna, som man trodde, framtidsmarknad. Ford, av alla, var en av dessa lyckasökare. Men efter ett trevande försök som rätt ofta enbart gav som resultat en vacker och färgglad broschyr gav man upp. Några överlevde den första generationens datorer men slutade med sina datoräventyr när önskemålen från en alltmer krävande marknad och besvärliga kunder. Och den mycket snabba tekniska utvecklingen som snart krävde följdinvesteringar. Produkterna behövde hela tiden förnyas och priserna sjönk.

Till detta kom också kraven på en allt mer omfattande programvara. Fler standardprogram och till detta kravet på att programvaran skulle vara kompatibel mellan olika modeller och dessutom kunna transfereras från dator till dator (mellan leverantörer

och inom familjen) när en ny och bättre generation släpptes, utan alltför stort besvär för användaren.

Det var denna omilda värld som vi skulle leva i. Om möjligt skapa lönsamhet och alltid kämpa om investeringskronor. Inte helt enkelt som (nästan) alla förstår.

Ett tidigt förslag om samarbete med LM Ericsson

Omkring 1970 skrev Ben Wikman och jag en ganska omfattande rapport på uppdrag av koncernens ordförande Marcus Wallenberg och ställd till SAAB-Scania's koncernstyrelse där vi försökte belysa möjligheterna för ett Datasaab i en framtid. Slutsatsen i rapporten var att det mest lovande och klart bästa området att verka inom, borde vara ett område med mycket kommunikation, terminaler och en hög grad av realtids-bearbetning. Faktiskt vad man i dag lustigt nog åter börjat marknadsföra under namnet "Cloud Computer". Naturligtvis saknades en hel del komponenter i D20-serien, men från mina år på Ericsson och många lösningsförslag baserade på en special kom-dator (som vi kallade för UAC 1600), trodde vi väldigt mycket på att framtiden hörde datakom-sidan till. Alltså borde ett nära samarbete med ett duktigt telekom-företag som LM Ericsson vara lämpligt. Man skall då komma ihåg att all telefoni på den tiden var av det som idag kallas fast. En "för"-dator, som skötte allt arbete med att administrera och sköta kommunikation med olika former av terminaler, frågade marknaden efter. Att ordna ett samarbete i någon lämplig form mellan Ericsson och Datasaab trodde vi skulle bli möjligt och fruktbar. Men det trodde inte styrelsen.

Ericsson befann sig vid den här tiden i ett svårt läge med lite turbulens här och där. Nog med problem alltså på sin huvudmarknad och man var inte, enligt Dr Wallenberg, redo att ge sig in i ett riskfyllt nytt område. Dessutom kan man tillägga att första riktiga testet på hur en kund skulle uppfatta en fristående för/kom-dator hade man fått när Skandinaviska Banken skulle ersätta sina två ICL 1301 och börja utrusta sina många bankkontor med terminaler. Man valde en annan leverantör för såväl datorer som terminaler.

För Datasaab blev resultatet att vi i stället fick börja se efter hur en Plan B skulle kunna se ut. Den helsvenska lösningen som vi tyckte hade så klara fördelar ledde så småningom till att vi fick leta efter en annan lämplig kamrat i stora världen. Att Ericsson skulle komma att bli ägare till rest-Datasaab är idag bara en pikant liten tillfällighet men det är naturligtvis en helt annan historia.

Falkenberg december 2009-12-03

/ Rune Nyman

Julfest med Datasaab´s vänner på Fontänen

Årets Julkalas är det X'te i ordningen. Och i år, som de åtminstone senaste 10 åren, har Gunnel och Rolf Hultqvist arrangerat ett överdåd av julmatsrätter att välja på. Revbensspjällen var populärast, "vårrullen" slank ner med en snaps och skinkan var ren från lera och halm. Smakade dessutom delicious äkta gris, toppad med skånsk senap. Exakt 40 datasaabare med gäster blev musikaliskt trakterade av "Datasaaabs tripplett", bestående av Lennart Pettersson (dragspel), Kurt Wedin (fiol) och Tord-Jöran Hallberg (fiol). De spelade, sjöng, vitsade och skröt!

Det var tänkt att även "Skånska Lasse och andra roliga gubbar" skulle underhålla oss datasaabare, men svininfluensan (?) eller rethosta, hindrade gubbarna från ett framträdande. De fixade då ett värdigt, men annorlunda, komplement. Nämligen LUCIA med tärnor. De var granna i sina sårkar och sjöng så vi blev betagna!

Som sagt, julbordet ej snålt tilltaget, och tilltugget i form av export-öl och små trevliga 5 ml´s flaskor med nubbar bidrog också till den höga stämningen. Genom kaffe och pepparkaka piggade vi till och sjöng med i alla de (75?) populära sånger som ordföranden Lennart Pettersson trakterade på sitt dragspel.

Mätta, dästa, glada i hatten vandrade vi hemåt i natten, utom Viggo som cyklade! Fler bilder från festen hittar du här: https://www.bredbandsbolaget.se/utdelat/b383268/Mina%20Bilder/Datasaaabsvaenners_Julfest_20091209/

Bengt Magnhagen

Börje Langefors in memoriam

Börje Langefors har vid 94 års ålder avlidit. Han var en i den lilla skara av namnkunniga pionjärer som förde in Sverige i dataåldern.

Börje kom till Saab 1949 och samlade efterhand omkring sig en skara skickliga medarbetare på beräkningsavdelningen. Mycket tidigt började man använda hålkortsutrustning, men när matematikmaskinnämndens BESK kom i gång blev Saab snabbt en stor kund. 1954 föreslog Börje att Saab skulle bygga en egen kopia av BESK. Så skedde också och maskinen döptes till SARA. Den försågs även med ett egenutvecklat magnetbandsystem.

Börje hade många järn i elden och utvecklade den finita elementmetoden för att beräkna belastningen på ytor, till exempel en flygplanvinge. Han engagerade sig även i utveckling av numerisk styrning av verktygsmaskiner. I ett inspirerat ögonblick lanserade han ordet "dator".

Min egen kontakt med Börje gällde framför allt tillkomsten av datorn D21. Vår ambition var att denna skulle vara en i verklig mening generell maskin, och för detta behövdes ett generellt programspråk som döptes till Algol-Genius.

Börje lämnade Saab 1965 då han blev professor i datalogi. Sista gången jag träffade Börje var i Trondheim 2003 på konferensen om nordisk datahistoria. Börje var där en av inledningstalarna.

Viggo Wentzel

Läs mer om Börje Langefors:

Bits & Bytes ur Datasaaabs Historia, Tema Flyg, 1995

Tord Jöran Hallberg, IT gryning, 2007

www.datasaab.se (Langefors akademiska karriär)